

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра цивільного права та процесу**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Навчально-наукового
інституту хімії та екології

_____ Лендел В.Г.

«27» червня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПРИРОДООХОРОННЕ ЗАКОНОДАВСТВО ТА ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО»

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	101 Екологія
Освітня програма	Екологія та охорона навколишнього середовища
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Природоохоронне законодавство та екологічне право»
для здобувачів вищої освіти галузі знань 10 Природничі науки спеціальності 101 Екологія освітньої
програми «Екологія та охорона навколишнього середовища»

Розробник: старший викладач кафедри цивільного права та процесу, юридичного факультету, ДВНЗ
«Ужгородський національний університет» Головацький Н.Т.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри *цивільного права та процесу*.

протокол №9 від «20» травня 2023 року

Завідувач кафедри Сібілла БУЛЕЦА

Схвалено науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту хімії та екології

протокол № 10 від « 26 » червня 2023 року

Голова науково-методичної комісії Михайло СЛИВКА

© Кафедра цивільного права та процесу, 2023 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2023 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	2-й	-
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: III-й семестр: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 2	3-й	-
	Лекції:	
	26	-
	Практичні (семінарські):	
	18	-
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: усно	Самостійна робота:	
	46	-

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни – сприяти студентам у вивченні та освоєнні найбільш важливих питань природоохоронного законодавства та екологічного права; правовою дійсністю та особливостями екологічних відносин; формування ціннісних орієнтирів і наукового погляду, на яких ґрунтується екологічно-свідома поведінка особи в сучасному світі; виявлення актуальних проблем екологічного характеру, які чинять негативний і руйнуючий вплив на навколишнє природне середовище, загрожують екологічній безпеці держави та існуванню самої людини; орієнтування студентів на пріоритети збалансованого розвитку, розв’язання нагальних екологічних проблем, реалізацію та захист екологічних прав громадян, ефективного використання природних ресурсів.

Завдання дисципліни:

- забезпечити оволодіння студентами основними положеннями природоохоронного законодавства та екологічного права України;
- високопрофесійна підготовка студентів відповідно до вимог ОПП;
- формування у студентської молоді виражених еколого-правових поглядів, прогресивного еколого-правового світогляду;
- оволодіння навичками вирішення сучасних еколого-правових питань, як на макро-, так і на мікрорівнях.

Перелік компетентностей, якими повинен оволодіти студент:

Загальні компетентності:

ЗК 1. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 12. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Фахові компетентності:

ФК 18. Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства.

ФК 20. Здатність до використання основних принципів та складових екологічного управління.

ФК 22. Здатність обґрунтовувати необхідність та розробляти заходи, спрямовані на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі.

ФК 25. Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування.

ФК 26. Здатність до опанування міжнародного та вітчизняного досвіду вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Природоохоронне законодавства та екологічне право України» є опанування вказаної навчальної дисципліни (НД) відповідно до освітньої програми (ОП):

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Екологія та охорона навколишнього середовища**», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

ПРН 7. Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду.

ПРН 15. Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів.

ПРН 17. Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів.

ПРН 20. Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «**Природоохоронне законодавства та екологічне право України**» студенти повинні:

знати:

- проблемні питання теорії, практики та законотворчості в сфері екологічних відносин;
- діюче екологічне законодавство;
- основні поняття та елементи правового механізму охорони довкілля;
- правовий режим охорони і раціонального використання окремих природних об'єктів;
- юридичні засоби захисту і забезпечення прав та інтересів громадян у галузі охорони навколишнього природного середовища;

вміти:

- порівнювати і аналізувати норми екологічного законодавства;
- тлумачити і застосовувати чинне екологічне законодавство;
- узагальнювати еколого-правову практику та робити відповідні висновки;
- давати юридичну кваліфікацію відносинам, що пов'язані з використанням і охороною довкілля.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: виступи на практичних заняттях; виконання індивідуальних та групових теоретико-прикладних завдань під час аудиторних занять та самостійної роботи студента; виконання письмових завдань, а також модульних контрольних робіт; залік (іспит).

Методи навчання: пошуковий метод; пояснювально-ілюстративний метод; метод мозкового штурму; метод проблемного викладу; дослідницький метод; робота в малих групах тощо. Самостійна робота, зокрема, включає: вивчення теоретичних аспектів, що стосуються навчальної дисципліни «Природоохоронне законодавства та екологічне право України» насамперед на основі прослуханого лекційного матеріалу; поглиблене вивчення окремих питань передбачених тем (дослідження наукової літератури на задану тему та пошук додаткової інформації, в тому числі правозастосовного характеру); підготовку до семінарських занять; узагальнення вивченого матеріалу перед іспитом тощо.

Аудиторна та самостійна робота студента забезпечується всіма необхідними навчально-методичними засобами, задля належного вивчення навчальної дисципліни чи окремої її теми, а саме: підручниками, навчальними та навчально-методичними посібниками, методичними рекомендаціями, конспектами лекцій, науковою літературою та періодичними виданнями. Вивчення дисципліни включає в собі й дистанційну організацію навчання, зокрема, в системі Moodle та за допомогою платформ Google (Google Meet).

Система оцінювання результатів навчання студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні та семінарські заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання результатів навчання здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою, яке включає:

- поточний контроль, що здійснюється протягом навчання студента під час проведення лекційних та семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (мінімальна кількість балів, що дозволяє студенту скласти залік – 35 балів);
- модульний контроль, що проводиться після вивчення матеріалу відповідної частини дисципліни – змістового модуля, з врахуванням результатів поточного контролю;

- підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового заліку (екзамену), відповідно до графіку навчального процесу.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік.

Поточний контроль з навчальної дисципліни **«Природоохоронне законодавства та екологічне право України»** проводиться в таких формах: активна робота на лекційних та семінарських заняттях (зокрема, активна участь у дискусії), написання реферативних робіт, тестування тощо.

Методи поточного контролю: усний та письмовий.

Форма модульного контролю: написання модульної контрольної роботи, включаючи описові та практичні завдання.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів: рівень знань; володіння понятійно-категорійним апаратом; вміння узагальнювати набуті знання за окремими темами та вміння робити обґрунтовані висновки, наявність навичок і прийомів виконання практичних завдань тощо.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5...	T 6	T7	50	100
7	7	8	7	7	7	7		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5...	T 6		50	100
7	7	8	7	7	7			

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	7	50	6	50
Письмове опитування при тематичному оцінюванні		Під час семінарських занять		Під час семінарських занять
Модульна контрольна робота		50		50
Разом		100		100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	Зараховано
82 - 89	B	Добре	
74 - 81	C		
64 - 73	D	Задовільно	
60 - 63	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

До модульної контрольної роботи допускаються всі студенти, а до підсумкового семестрового контролю з навчальної дисципліни – студенти, які отримали не менше 35 балів (враховуються як результати модульної контрольної роботи та поточного контролю під час семінарської та самостійної роботи студента).

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (від 0 до 34 балів), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

6. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Предмет, принципи та система Екологічного права. Право власності на природні об'єкти.	Тема №1. Предмет, принципи та система екологічного права
	Тема №2. Екологічні правовідносини
	Тема №3. Об'єкти екологічного права
	Тема №4. Джерела екологічного права
	Тема №5. Право природокористування
	Тема №6. Екологічні права та обов'язки громадян
	Тема №7. Право власності на природні ресурси
Змістовий модуль 2. Правовий режим використання та охорони: землі, вод, лісів, тваринного світу, курортних та лікувально-оздоровчих зон. Правовий режим природно-заповідного фонду.	Тема №8. Правовий режим використання, відновлення та охорони земель
	Тема №9. Правовий режим використання, відновлення та охорони вод
	Тема №10. Правовий режим використання, відновлення та охорони лісів
	Тема №11. Правовий режим використання, відтворення та охорони тваринного світу.
	Тема №12. Правовий режим охорони і використання курортних та лікувально-оздоровчих зон.
	Тема №13. Правовий режим природно-заповідного фонду

7. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1.						
Предмет, принципи та система екологічного права		2				4
Екологічні правовідносини		2				4
Об'єкти екологічного права		2	2			4
Джерела екологічного права		2				4
Право природокористування		2				4
Екологічні права та обов'язки громадян		2	4			2
Право власності на природні ресурси			4			2
Разом за змістовим модулем 1		12	10			24
Змістовий модуль 2.						
Правовий режим використання, відновлення та охорони земель		4				4
Правовий режим використання, відновлення та охорони вод		4				4
Правовий режим використання, відновлення та охорони лісів		2				4
Правовий режим використання, відтворення та охорони тваринного світу.		2	4			4
Правовий режим охорони і використання курортних та лікувально-оздоровчих зон.		2				4
Правовий режим природно-заповідного фонду			4			2
Разом за змістовим модулем 2		14	8			22
Усього годин		26	18			46

8. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Об'єкти екологічного права	2
2	Екологічні права та обов'язки громадян	4
3	Право власності на природні ресурси	4
4	Правовий режим використання, відтворення та охорони тваринного світу.	4
5	Правовий режим природно-заповідного фонду	4

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, принципи та система екологічного права	4
2	Екологічні правовідносини	4
3	Об'єкти екологічного права	4
4	Джерела екологічного права	4
5	Право природокористування	4
6	Екологічні права та обов'язки громадян	2
7	Право власності на природні ресурси	2
8	Правовий режим використання, відновлення та охорони земель	4
9	Правовий режим використання, відновлення та охорони вод	4
10	Правовий режим використання, відновлення та охорони лісів	4
11	Правовий режим використання, відтворення та охорони тваринного світу.	4
12	Правовий режим охорони і використання курортних та лікувально-оздоровчих зон.	4
13	Правовий режим природно-заповідного фонду	2
	Разом	46

10. Індивідуальні завдання

Реферат – це індивідуальне завдання, яке сприяє розширенню та поглибленню теоретичних знань студентів з окремих тем навчальної дисципліни, формує навички самостійної роботи з навчальною та науковою літературою, природоохоронним законодавством, практичними завданнями.

11. Рекомендована література

Базова

1. Екологічне право України: Підручник / за ред.. А.П. Гетьмана, М.В. Шульги. – Харків: Право, 2009.
2. Екологічне право України: Академічний курс: Підручник / за заг. ред. Ю.С. Шемшученка. Київ: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2008.
3. Кобецька Н.Р. Екологічне право України: навч. Посібник. – 2-ге вид., перероб. І допов. Київ: Юрінком Інтер, 2008.
4. Гетьман А.П., Шульга М.В., Анісімова Г.В., Соколова А.К. Екологічне право України в запитаннях та відповідях: Навчальний посібник. Харків: ТОВ «Одіссей», 2008.
5. Право довкілля (екологічне право): навч. посібник / за заг. ред. П.Д. Пилипенка. Київ: Ін Юре, 2010.
6. Природноресурсове право України: Навчальний посібник / за ред. І.І. Каракаша. Київ: Істина, 2005.
7. Екологічне право України. Особлива частина. / за ред. В.І. Андрейцева. Київ: Істина, 2001.
8. Андрейцев В.І. Екологічне право. Київ: Вен турі, 1996.
9. Костецький В.В. Екологія перехідного періоду: право, держава, економіка (Економіко-правовий механізм охорони навколишнього природного середовища в Україні). Київ: ІЗП і ПЗ, 2003.

Допоміжна

1. Водний кодекс України від 6 червня 1995 року // Відомості Верховної Ради України. –1995. –№ 24. –Ст.190
2. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року // Відомості Верховної Ради України. –2002. –№ 3-4. –Ст.27
3. Кодекс України про надра від 27 липня 1994 року // Відомості Верховної Ради України. –1994. –№ 36. –Ст.340.
4. Лісовий кодекс України від 21 січня 1994 року // Відомості Верховної Ради України. –1994. –№ 17. –Ст.94
5. Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовище існування водоплавних птахів. Прийнята 2 лютого 1971р. (Расмар, Іран). URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_031
6. Конвенція про охорону біологічне різноманіття. Прийнята 5 червня 1992р. (Ріо-де-Жанейро, Бразилія). URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_030
7. Рамкова Конвенція ООН про зміну клімату. Прийнята 11 червня 1992р. (Ріо-де-Жанейро, Бразилія). URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_044
8. Конвенція про захист Чорного моря від забруднення. Прийнята на конференції Причорноморських країн 21 квітня 1992р. (Бухарест, Румунія). URL: http://zakon.nau.ua/doc/?code=995_065

9. Гірничий Закон України : Закон України від 6 жовтня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. –1999. –№ 50. –Ст.433.
10. Основи законодавства про охорону здоров'я : Закон України від 19 листопада 1992 р.// Відомості Верховної Ради України. –1992. –№ 50. –Ст.678.
11. Про охорону атмосферного повітря : Закон України від 16 жовтня 1992 р.// Відомості Верховної Ради України. –1993. –№ 4. –Ст.19.
12. Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку : Закон України від 8 лютого 1995р. // Відомості Верховної Ради України. –1995. –№ 12. –Ст.81.
13. Про державний контроль за використанням та охороною земель: Закон України від 19 червня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. –2003. –№ 39. –Ст.350
14. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23 травня 2017 // Відомості Верховної Ради України. – 2017, № 29, ст.315
15. Про екологічну мережу України: Закон України від 29 червня 2004р. // Відомості Верховної Ради України. –2004. –№ 45. –Ст.502.
16. Про систему громадського здоров'я: Закон України від 06.09.2022 // Офіційний вісник України від 13.10.2022 — 2022 р., № 80, стор. 43, стаття 4809, код акта 114008/2022
17. Про землеустрій: Закон України від 22 травня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. –2003. –№ 36. –Ст.282.
18. Про зону надзвичайної екологічної ситуації : Закон України від 13 липня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. –2000. –№ 42. –Ст.348.
19. Про тваринний світ : Закон України від 13 грудня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. –2002. –№ 14. –Ст.97.
20. Про охорону земель: Закон України від 19 червня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. –2003. –№ 39. –Ст.349.
21. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25 червня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. –1991. –№ 41. –Ст.546
22. Про пестициди і агрохімікати: Закон України від 2 березня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. –1995. –№ 14. –Ст.91.
23. Про правовий режим надзвичайного стану : Закон України від 16 березня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. –2000. –№ 23. –Ст.176.
24. Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16 червня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. –1992. –№ 32. –Ст.504
25. Про поводження з радіоактивними відходами: Закон України від 30 червня 1995р. // Відомості Верховної Ради України. –1995. –№ 27. –Ст.199.
26. Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них : Закон України від 6 лютого 2003р. // Відомості Верховної Ради України. –2003. –№ 15. –Ст.107.
27. Про Червону книгу: Закон України від 7 лютого 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. –2002. –№ 30. –Ст.201.
28. Деякі питання Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів: Постанова Кабінету Міністрів України; Положення від 25.06.2020 // Офіційний вісник України від 31.07.2020 — 2020 р., № 59, стор. 32, стаття 1853, код акта 100093/2020

29. Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2012 р. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1051-2012-%D0%BF#Text>
30. Про затвердження переліку внутрішніх морських вод і внутрішніх водних шляхів, віднесених до категорії судноплавних: Постанова Кабінету Міністрів України від 9 лютого 2022 р. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/136-2022-%D0%BF#Text>
31. Про затвердження Порядку здійснення державного моніторингу вод: Постанова Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2018 р. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/758-2018-%D0%BF#Text>
32. Правила заготівлі живиці в лісах України, затверджені Постановою Кабінету Міністрів України від 8 лютого 1996 р. № 185 // URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=185-96-%EF>
33. Про розмір компенсації за незаконне добування, знищення або пошкодження видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, а також за знищення чи погіршення середовища їх перебування (зростання): Постанова Кабінету Міністрів України від 07.11.2012 // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1030-2012-%D0%BF#Text>
34. Перелік корисних копалин загальнодержавного та місцевого значення, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 12 грудня 1994 р. №827 // URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=827-94-%EF>
35. Положення про порядок надання гірничих відводів, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 1995 р. № 59// URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=59-95-%EF>
36. Положення про порядок забудови площ залягання корисних копалин загальнодержавного значення, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 17 січня 1995 р. № 33 // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/33-95-%D0%BF#Text>
37. Про затвердження Положення про організацію та здійснення державного гірничого нагляду, державного нагляду (контролю) у сфері промислової безпеки та охорони праці в системі Держгірпромнагляду України та уніфікованої форми Акта перевірки суб'єкта господарювання (виробничого об'єкта): НАКАЗ МІНІСТЕРСТВА НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ УКРАЇНИ від 11.08.2011 // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1531-11#Text>
38. Про такси для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд України : Постанова Кабінету Міністрів України від 3 квітня 1995 р. № 239 // URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=521-98-%EF>
39. Перелік видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 17 вересня 1996 р. №1147 // URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1147-96-%EF>
40. Інструкція про порядок видачі дозволів на добування (збирання) видів тварин і рослин, занесених до Червоної книги України. Затверджено наказом МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА від 1 лютого 1993 р. №3 // URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi->

bin/laws/main.cgi?nreg=z0004-93

41. Про невідкладні заходи щодо захисту громадян України від наслідків Чорнобильської катастрофи. Постанова Верховної Ради України від 1 серпня 1990 р. // Відомості Верховної Ради України. –1990. –№ 33. –Ст.466.
42. Про судову практику у справах про злочини та інші правопорушення проти довкілля. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 10 грудня 2004 р. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0017700-04#Text>
43. Про практику застосування судами земельного законодавства при розгляді цивільних справ. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 16 квітня 2004 р. №7 // URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=va007700-04>
44. Басай О.В. Правовий режим рослинного світу України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / О.В. Басай; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х., 2009. — 16 с
45. Бобкова А.Г. Правове забезпечення рекреаційної діяльності: Автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.04; 12.00.06 / А.Г. Бобкова; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2001. — 34 с
46. Бондар О.Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / О.Г. Бондар; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2005. — 20 с.
47. Бредіхіна В.Л. Право громадян на безпечне навколишнє природне середовище: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / В.Л. Бредіхіна; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х., 2005. — 20 с.
48. Булах І.Г. Правове регулювання використання та охорони земель оздоровчого призначення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 / І.Г. Булах; Ін-т екон.-прав. дослідж. НАН України. — Донецьк, 2010. — 19 с.
49. Бусуйок Д.В. Правове регулювання обмежень прав на землю в Україні: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / Д.В. Бусуйок; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2005. — 20 с.
50. Вівчаренко О.А. Гарантії права власності на землю в Україні: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / О.А. Вівчаренко; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2005. — 20 с.
51. Власенко Ю.Л. Оптимізація законодавства України у сфері забезпечення екологічної безпеки: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 / Ю.Л. Власенко; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2010. — 20 с.
52. Глотова О.В. Правове регулювання правочинів щодо земельних ділянок в Україні: Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.06 / О.В. Глотова; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. — К., 2003. — 20 с.
53. Годованюк А.Й. Правовий режим земель природно-заповідного фонду: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / А.Й. Годованюк; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2008. — 19 с.
54. Григор'єва Т.В. Правове регулювання використання й охорони водних живих ресурсів: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / Т.В. Григор'єва; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х., 2005. — 19 с.
55. Гринько С.В. Правові аспекти реєстрації прав на землю: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / С.В. Гринько; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К.,

2003. — 20 с

56. Губарєв С.В. Право власності фізичної особи на присадибну земельну ділянку (садибу): автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / С.В. Губарєв; НДІ приват. права і підприємництва Акад. прав. наук України. — К., 2009. — 18 с
57. Гуревський В. К. Право приватної власності громадян України на землі сільськогосподарського призначення: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / В.К. Гуревський; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. — К., 1999. — 17 с.
58. Джуган В.О. Правове регулювання використання та охорони вод в Україні: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / В.О. Джуган; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. — К., 2009. — 19 с.
59. Екологічна експертиза: навч. посіб. / Ю.А. Скиба; Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. — К., 2009. — 106 с.
60. Екологічне право України. Академічний курс: Підруч. для вищ. навч. закл. / Г.І. Балюк, Н.В. Барбашова, А.П. Гетьман, М.І. Єрофєєв, В.М. Комарницький; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, Київ. ун-т права. — К.: Юрид. думка, 2005. — 848 с.
61. Екологічне право України. Академічний курс: підручник / Г.І. Балюк, А.П. Гетьман, М.І. Єрофєєв, В.В. Костицький, Н.Д. Красіліч; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького, Київ. ун-т права. — 2-ге вид. — К.: Юрид. думка, 2008. — 720 с.
62. Екологічне право України: Навч. посіб. / М.І. Малишко; Ред.: В.З. Янчук. — К.: Вид. Дім "Юрид. кн.", 2001. — 389 с.
63. Екологічне право України: навч. посіб. / Н.Р. Кобецька. — 2-ге вид., переробл. і доповн. — К.: Юрінком Інтер, 2008. — 349 с.
64. Екологічне право України: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / В.К. Попов, А.П. Гетьман, С.В. Разметаєв, В.С. Шахов, П.Ф. Кулініч, С.М. Кравченко, В.О. Чуйков, А.К. Соколова, Г.В. Анісімова, В.І. Гордєєв; Ред.: В.К. Попов; А.П. Гетьман; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х.: Право, 2001. — 480 с.
65. Екологічне право України: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / А.П. Гетьман, М.В. Шульга, В.К. Попов, Г.В. Анісімова, В.І. Гордєєв; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х.: Право, 2005. — 384 с.
66. Екологічне право. Особлива частина: Підруч. для студ. юрид. вузів і ф-в. Пов. академ. курс / В.І. Андрейцев, Г.І. Балюк, А.Г. Бобкова, Т.Г. Ковальчук, М.В. Краснова, П.І. Лапечук; Ред.: В.І. Андрейцев; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. Юрид. ф-т. — К.: Істина, 2001. — 544 с
67. Екологічне право: навч. посіб. / І.Б. Мачуська; Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана. — К., 2009. — 301 с
68. Єлісеєва О.В. Припинення права приватної власності на земельну ділянку за законодавством України: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / О.В. Єлісеєва; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2006. — 20 с
69. Заставська Л.П. Право власності на землю в Україні (розвиток та основні риси): Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / Л.П. Заставська; НАН

- України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2003. — 19 с.
70. Зуєв В.А. Організаційно-правові аспекти природокористування та охорони навколишнього природного середовища: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / В.А. Зуєв; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х., 2003. — 20 с
71. Кирєєва І.В. Загальні засади припинення прав громадян щодо природних об'єктів: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / І.В. Кирєєва; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. — Х., 2008. — 20 с.
72. Кірін Р.С. Правове забезпечення видобування корисних копалин: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / Р.С. Кірін; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2007. — 19 с.
73. Ковтун О.М. Правові аспекти охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / О.М. Ковтун; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2008. — 16 с.
74. Комарницький В.М. Правовий режим зон надзвичайних екологічних ситуацій в Україні: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / В.М. Комарницький; НАН України. Ін-т держ. і права ім. В.М.Корецького. — К., 2002. — 19 с
75. Костицький В.В. Економіко-правовий механізм охорони навколишнього природного середовища: теорія та практика: Автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.06 / В.В. Костицький; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2004. — 52 с.
76. Костяшкін І.О. Право загального землекористування громадян: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / І.О. Костяшкін; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2005. — 19 с.
77. Котелевець А.В. Актуальні питання правозастосовчої діяльності у галузі екології: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / А.В. Котелевець; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х., 2000. — 19 с.
78. Кравченко С.Д. Контроль за охороною та використанням земель житлової та громадської забудови в містах України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 / С. Д. Кравченко; Нац. акад. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. — К., 2010. — 16 с.
79. Лейба Л.В. Правове регулювання вирішення земельних спорів: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / Л.В. Лейба; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х., 2005. — 19 с
80. Лісова Т.В. Правове регулювання землеустрою: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / Т.В. Лісова; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х., 2005. — 20 с.
81. Куян І.А. Адміністративна відповідальність за екологічні правопорушення: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 / І.А. Куян; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2001. — 18 с.
82. Максименцева Н.О. Правове забезпечення поведінки з небезпечними відходами: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / Н.О. Максименцева; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2006. — 19 с.

83. Мендик Л.В. Відповідальність за порушення лісового законодавства: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / Л.В. Мендик; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. — К., 2009. — 20 с.
84. Мироненко І.В. Зміст та межі здійснення права приватної власності на землю в Україні: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / І.В. Мироненко; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2008. — 19 с.
85. Мілімко Л.В. Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері земельних відносин: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Л.В. Мілімко; Нац. ун-т Держ. податк. служби України. — Ірпінь, 2009. — 20 с.
86. Науково-практичний коментар Лісового кодексу України / Г.І. Балюк, Ю.Л. Власенко, А.П. Гетьман, І.С. Гриценко, А.С. Євстігнєєв, О.В. Єлісєєва, Т.О. Коваленко, Т.Г. Ковальчук, О.В. Кохановська, О.В. Краснова; Акад. прав. наук України, Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка, Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. — К.: Юрінком Інтер, 2010. — 367 с.
87. Нечипорук Л.Д. Еколого-правове регулювання раціонального використання об'єктів тваринного світу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06 / Л.Д. Нечипорук; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. — К., 2009. — 20 с.
88. Носік В.В. Проблеми здійснення права власності на землю українського народу: Автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.06 / В.В. Носік; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2007. — 34 с.
89. Пащенко О.М. Розвиток і кодифікація земельного законодавства України: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / О.М. Пащенко; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. — К., 2001. — 20 с.
90. Пейчев К.П. Правове регулювання відчуження земельних ділянок: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / К.П. Пейчев; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х., 2005. — 20 с.
91. Петлюк Ю.С. Правовий режим земель оздоровчого призначення: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / Ю.С. Петлюк; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. — К., 2009. — 16 с.
92. Право довкілля (екологічне право): навч. посіб. / П. Д. Пилипенко, В. Я. Бурак, Т. П. Шевчук, В. Л. Стрепко, М. Я. Ващишин, В. І. Федорович, О. І. Жолнович, Т. М. Жиравецький; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. — К.: Ін Юре, 2010. — 400 с.
93. Природно-ресурсове право України: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Е.А. Бавбекова, Л.О. Бондар, Н.С. Гавриш, О.В. Глотова, В.К. Гуревський; Ред.: І.І. Каракаш; Одес. нац. юрид. акад. — К.: Істина, 2005. — 376 с.
94. Рибачек В.К. Правова охорона атмосферного повітря за законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 / В. К. Рибачек; Нац. акад. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. — К., 2010. — 20 с.
95. Решетник Л.П. Відшкодування шкоди, заподіяної порушенням екологічних прав громадян: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / Л.П. Решетник; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х., 2005. — 20 с.
96. Стукаленко О.В. Адміністративна відповідальність за порушення норм

- земельного законодавства (матеріальний і процесуальний аспекти): автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 / О.В. Стукаленко; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. — Д., 2008. — 20 с.
97. Тагієв С.Р. Обов'язки фізичних осіб в галузі охорони довкілля: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / С.Р. Тагієв; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. — К., 2009. — 18 с.
98. Тихий П.В. Еколого-правове регулювання спеціального використання дикої фауни: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / П.В. Тихий; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х., 2000. — 20 с.
99. Федоровська О.Б. Правове забезпечення громадського екологічного контролю в Україні: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / О.Б. Федоровська; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2007. — 19 с.
100. Черкаська Н.В. Обмеження прав на земельні ділянки: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / Н.В. Черкаська; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х., 2008. — 19 с.
101. Черкашина М. К. Юридичні гарантії права природокористування: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / М.К. Черкашина; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х., 2008. — 20 с.
102. Шарапова С.В. Правове забезпечення екологічного моніторингу в Україні: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / С.В. Шарапова; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х., 2002. — 19 с.
103. Шем'яков О.П. Правове регулювання використання та охорони надр: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / О.П. Шем'яков; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х., 2003. — 20 с.
104. Шершун С.М. Еколого-правове регулювання лісокористування в Україні: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / С.М. Шершун; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2005. — 20 с.
105. Шеховцов В.В. Право приватної власності на об'єкти тваринного світу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 / В.В. Шеховцов; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х., 2009. — 20 с.
106. Яніцький В.П. Порядок набуття права власності на земельну ділянку в Україні: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / В.П. Яніцький; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2007. — 18 с.
107. Андрейцев В. Право громадян на екологічну безпеку: превентивні гарантії реалізації та захисту / В. Андрейцев // Право України. — 2001. — N 12. — С. 15-20.
108. Андрейцев В. Право екологічної безпеки: проблеми формування об'єктного складу / В. Андрейцев // Право України. — 2001. — N 10. — С. 9-12
109. Барабаш А. Правовий режим земельних ділянок, наданих для ведення товарного сільськогосподарського виробництва приватним власникам та користувачам / А. Барабаш, Р. Барабаш // Право України. — 2007. — N 4. — С. 111-114.
110. Бевзенко В.М. Природно-заповідний фонд України як об'єкт державного управління / В.М. Бевзенко // Держава і право. Юрид. і політ. науки: Зб. наук.

- пр. — 2003. — Вип. 19. — С. 276-280
111. Бобкова А. Про поняття природних рекреаційних ресурсів / А. Бобкова // Право України. — 2000. — N 5. — С. 51-54
 112. Бусуйок Д.В. Види обмежень щодо набуття у власність та розпорядження земельною ділянкою за законодавством України / Д.В. Бусуйок // Держава і право. Юрид. і політ. науки: Зб. наук. пр. — 2003. — Вип. 22. — С. 456-460.
 113. Грицкевич С. Екологічні права в системі конституційних прав людини і громадянина / С. Грицкевич // Право України. — 2001. — N 8. — С. 54-57
 114. Грицкевич С.Г. Зміст конституційної екологічної свободи людини і громадянина / С.Г. Грицкевич, А.Ю. Олійник, В.В. Свистунов // Держава і право. Юрид. і політ. науки: Зб. наук. пр. — 2005. — Вип. 28. — С. 204-208.
 115. Джуган В.О. Особливості спеціального водокористування в Україні / В.О. Джуган // Держава і право. Юрид. і політ. науки: Зб. наук. пр. — 2006. — Вип. 31. — С. 376-380
 116. Єлісеєва О.В. Класифікація випадків та підстав припинення права приватної власності на земельну ділянку / О.В. Єлісеєва // Держава і право. Юрид. і політ. науки: Зб. наук. пр. — 2004. — Вип. 26. — С. 433-439
 117. Каракаш І. Право поділеної власності на природні ресурси у законодавстві України / І. Каракаш // Право України. — 2001. — N 3. — С. 82-84.
 118. Корнякова Н. Юридична природа поводження з відходами за законодавством України / Н. Корнякова // Право України. — 2004. — N 8. — С. 107-113.
 119. Костяшкін І.О. До питання про правовий режим земель загального користування в населених пунктах / І.О. Костяшкін // Держава і право. Юрид. і політ. науки: Зб. наук. пр. — 2004. — Вип. 23. — С. 420-425.
 120. Лозанський В. Правове регулювання водокористування / В. Лозанський // Право України. — 2005. — N 12. — С. 68-72.
 121. Литвинець В.М. Підстави набуття територіальною громадою села права власності на землю / В.М. Литвинець // Держава і право. Юрид. і політ. науки: Зб. наук. пр. — 2009. — N 43. — С. 436-442.
 122. Мендик Л.В. Принципи юридичної відповідальності за порушення вимог лісового законодавства України: поняття і види / Л.В. Мендик // Держава і право. Юрид. і політ. науки: Зб. наук. пр. — 2009. — N 46. — С. 426-431
 123. Миронов В. Економіко-правова та екологічна охорона земель / В. Миронов // Право України. — 2003. — N 8. — С. 59-61
 124. Мілімко Л. Особливості земельних відносин за Земельним кодексом України / Л. Мілімко // Право України. — 2007. — N 2. — С. 60-62.
 125. Мілімко Л.В. Правове регулювання відносин права власності на землю та землекористування в Україні / Л.В. Мілімко // Держава і право. Юрид. і політ. науки: Зб. наук. пр. — 2007. — Вип. 36. — С. 423-428.
 126. Настечко К.О. "Неоформлені права" на земельні ділянки в Україні / К.О. Настечко // Держава і право. Юрид. і політ. науки: Зб. наук. пр. — 2008. — Вип. 41. — С. 473-479.
 127. Носик В. Оформлення і переоформлення прав на землю: юридичний факт, право чи обов'язок? / В. Носик // Право України. — 2004. — N 5. — С. 127-131.

128. Носік В. Виникнення права власності на землю: теоретичні і практичні аспекти / В. Носік // Право України. — 2004. — N 9. — С. 81-84
129. Олійник О.М. Проблемні питання юридичного визначення поняття "надра" / О.М. Олійник // Держава і право. Юрид. і політ. науки: зб. наук. пр. — 2008. — Вип. 42. — С. 477-483.
130. Пейчев К. Обмеження права власності на земельні ділянки: окремі питання / К. Пейчев // Право України. — 2002. — N 8. — С. 47-50.
131. Поліщук Г.С. Деякі питання щодо ефективності правових норм у сфері охорони навколишнього природного середовища / Г.С. Поліщук // Держава і право. Юрид. і політ. науки: зб. наук. пр. — 2003. — Вип. 19. — С. 473-478.
132. Полонська Е.В. Від міжнародних норм екологічного права до права кожної людини на безпечне довкілля / Е.В. Полонська // Держава і право. Юрид. і політ. науки: зб. наук. пр. — 2003. — N Спец. вип. — С. 199-200
133. Попов В., Гетьман А. Правові проблеми використання і охорони рослинного світу / В. Попов, А. Гетьман // Право України. — 2000. — N 1. — С. 51-53
134. Регушевський Р.Є Законодавство України про природно-заповідний фонд: історія та сучасність / Р.Є. Регушевський // Держава і право. Юрид. і політ. науки: зб. наук. пр. — 2003. — Вип. 21. — С. 397-404
135. Решетник Л. Деякі питання відшкодування моральної шкоди, заподіяної порушенням екологічних прав громадян / Л. Решетник // Право України. — 2001. — N 9. — С. 18-20
136. Решетник Л. Правові проблеми юридичної відповідальності в галузі екології / Л. Решетник // Право України. — 2003. — N 8. — С. 81-85.
137. Рибачек В.К. Законодавство України про охорону атмосферного повітря та перспективи його вдосконалення / В.К. Рибачек // Держава і право. Юрид. і політ. науки: зб. наук. пр. — 2006. — Вип. 34. — С. 391-396.
138. Січна Л. Право користування атмосферним повітрям / Л. Січна // Право України. — 1999. — N 11. — С. 61-63.
139. Степашко В. Реалізація екологічних прав громадян в Україні / В. Степашко // Право України. — 2005. — N 9. — С. 28-33.
140. Тихий П. Дика фауна як об'єкт екологічних правовідносин / П. Тихий // Право України. — 1999. — N 2. — С. 65-69.
141. Ткаченко О. Право користування природними ресурсами рекреаційних зон / О. Ткаченко // Право України. — 1999. — N 5. — С. 62-64
142. Тягієв С.Р. Система та класифікація екологічних обов'язків фізичних осіб / С.Р. Тягієв // Держава і право. Юрид. і політ. науки: зб. наук. пр. — 2008. — Вип. 40. — С. 396-403.
143. Тягієв С.Р. Фізичні особи як суб'єкти екологічних обов'язків за законодавством України / С.Р. Тягієв // Держава і право. Юрид. і політ. науки: зб. наук. пр. — 2008. — Вип. 41. — С. 490-496
144. Уркевич В., Браніцький О. Заборона відчуження земель сільськогосподарського призначення: новели правового регулювання / В. Уркевич, О. Браніцький // Право України. — 2007. — N 6. — С. 46-49
145. Харченко О.С. Припинення права власності на тварин: особливості правового регулювання / О.С. Харченко // Правова держава: Щорічник наук.

- пр. — 2008. — Вип. 19. — С. 302-306
146. Хохлова І.В., Шем'яков О.П. Окремі питання виникнення права надрокористування в Україні / І.В. Хохлова, О.П. Шем'яков // Держава і право. Юрид. і політ. науки: зб. наук. пр. — 2009. — Вип. 44. — С. 430-434.
147. Чмут С.В. Правова охорона земель сільськогосподарського призначення: деякі актуальні проблеми / С.В. Чмут // Держава і право. Юрид. і політ. науки: зб. наук. пр. — 2003. — Вип. 20. — С. 340-345
148. Шем'яков О. Правова охорона надр: поняття та проблеми / О. Шем'яков // Право України. — 2002. — N 2. — С. 111-114.
149. Шершун С.М. Еколого-правові питання лісокористування / С.М. Шершун // Держава і право. Юрид. і політ. науки: зб. наук. пр. — 2004. — Вип. 24. — С. 432-437.
150. Шершун С. Поняття лісу та інших основних категорій лісового законодавства / С. Шершун // Право України. — 2004. — N 7. — С. 65-69
151. Шершун С. Право власності на ліс / С. Шершун // Право України. — 2004. — N 12. — С. 75-79
152. Юрчишин Н.Г. Поняття реалізації права приватної власності на ліси в Україні / Н.Г. Юрчишин // Держава і право. Юрид. і політ. науки: зб. наук. пр. — 2008. — Вип. 41. — С. 497-501
153. Юрчишин Н.Г. Система гарантій права власності на ліси в Україні / Н.Г. Юрчишин // Держава і право. Юрид. і політ. науки: зб. наук. пр. — 2007. — Вип. 36. — С. 467-472.
154. Яніцький В. Земельна правоздатність громадян / В. Яніцький // Право України. — 2006. — N 11. — С. 98-101.

12. Інформаційні ресурси

1. https://www.rada.gov.ua/	- Офіційний веб-сайт Верховної Ради України
2. https://www.president.gov.ua/	- Офіційний веб-сайт Президента України
3. https://www.kmu.gov.ua/	- Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України
4. https://osvita.org/	- Освітній портал
5. https://www.uzhnu.edu.ua/	- Офіційний веб-сайт ДВНЗ "УжНУ"

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)